

Correctievoorschrift VWO

2016

tijdvak 1

Fries

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit VO.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit VO van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommiteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommiteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examiner en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examiner en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examiner. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examiner vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examiner en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het bij de toets behorende correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
  - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
  - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
  - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
  - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
  - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
  - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden met inachtneming van het correctievoorschrift toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.
- NB1 Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.
- NB2 Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.
Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten.
Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht.
Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een onvolkomenheid bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk nadat de onvolkomenheid is vastgesteld via Examenblad.nl verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

NB

Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.

Een onvolkomenheid kan ook op een tijdstip geconstateerd worden dat een aanvulling op het correctievoorschrift te laat zou komen.

In dat geval houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 49 scorepunten worden behaald.

Voor dit examen zijn de volgende vakspecifieke regels vastgesteld:

1 Tekst met vragen

1.1 Bij de beoordeling van antwoorden op open vragen worden, gelet op de aard van de opgaven, geen punten afgetrokken voor spelfouten. Voor idiomatische en grammaticale oneffenheden geldt hetzelfde, tenzij het antwoord er minder juist of zelfs fout door wordt.

1.2 Voor alle open vragen met een maximum aantal woorden geldt: indien een kandidaat een vraag herhaalt alvorens hij/zij tot een antwoord komt, worden de woorden tot aan het eigenlijke antwoord (conform het beoordelingsmodel) niet meegeteld.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

Tekst 1 De race tsjin de masine

---

1 B

Vraag	Antwoord	Scores
2	D	
3	<p>maximumscore 1</p> <p>Der wurde gjin nije banen kreëarre troch de technologyske foarútgong. of Der komme gjin nije banen foar yn it plak.</p> <p><i>Opmerkingen</i> <i>Om een punt toegekend te krijgen, moet genoemd worden dat het om nieuwe banen gaat.</i> <i>Wanneer meer dan 18 woorden gebruikt worden, geen punt toekennen.</i></p>	
4	C	
5	<p>maximumscore 1</p> <p>De kern van een goed antwoord is: it resinte ferlies fan wurkgelegenheid (troch digitalisearring/automatisearring)</p> <p><i>Opmerking</i> <i>Aangegeven moet worden dat het de recente ontwikkeling betreft.</i> <i>Wanneer enkel verwezen wordt naar Kodak en KPN geen punt toekennen.</i></p>	
6	<p>maximumscore 1</p> <p>“(yn) in streamfersnelling” (r. 34)</p>	
7	C	
8	<p>maximumscore 2</p> <p>De kern van een goed antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yn it earste masinetiidrek wie dy eangst (neffens Brynjolfsson) sûnder grûn, omdat de masinen woltier brocht hawwe (r. 89-91) / omdat de minsken noch wol nedich bleaune (r. 95-97) (en omdat minsklike arbeid komplemintêr wie oan de nije technologyen (r. 97-99)) • Yn it twadde masinetiidrek is dy eangst wol terjochte, omdat masinen hast altiten in ferfanging fan minsken binne (r. 99-101) / omdat der fiergeande gefolgen foar de wurkgelegenheid binne (r. 101-102) 	<p>1</p> <p>1</p>

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

9 maximumscore 2

De kern van een goed antwoord is:

- “De banen ... de technology.” (r. 127-131), 1
- want fan dêrôf wurdt in tsjinstelling/ferskil mei de (gefolgen foar de) middenbanen beskreaun 1

Opmerking

Het citaat “Dat hat ... en oarsom.” (r. 131-135) mag ook goed gerekend worden, met de volgende toelichting: “Yn it earste stik wurdt beskreaun wa’t al of net wurkleas wurde en yn it twadde stik komt de útlis (Paradoks fan Moravec).”

10 maximumscore 1

“wurknimmers mei gewoane feardichheden” (r. 70-71)

11 maximumscore 1

De kern van een goed antwoord is:

Minsken wolle fêsthâlde oan it ferline.

of

Minsken wolle dingen hâlde sa’t se binne.

12 maximumscore 2

- de saken krekt te dwaan as foarhinne / as soe der neat feroarje 1
- (aktyf) te besykjen (technologyske) feroaringen tsjin te hâlden 1

13 maximumscore 4

Het antwoord volgt de opzet van onderstaand schema en bevat zeven aspecten van de volgende strekking:

advys	útwurking
1 feardichheden ûntwikkelje dêr’t minsken better yn binne as masinen	- minder feiten stampe - sosjale feardichheden en kreativiteit fuortsterkje
2 oanpassingsfermogen ferbetterje	- libbenslang leare
3 dingen dwaan dêr’t it hert leit	- hertstochten/passys stimulearje (by bern)

indien zeven aspecten goed	4
indien zes aspecten goed	3
indien vijf of vier aspecten goed	2
indien drie of twee aspecten goed	1
indien minder dan twee aspecten goed	0

Vraag	Antwoord	Scores
14	maximumscore 1 De kern van een goed antwoord is: (Gâns) frije tiid hawwe (omdat der yn dieltiid of minder wurke wurde kin).	
15	maximumscore 1 alinea 7	
16	maximumscore 1 alinea 9	
17	maximumscore 2 De kern van een goed antwoord is: <ul style="list-style-type: none"> Minsken fersette harren tsjin technologyske ûntwikkelingen / automatisearring Minsken nimme maatregels om de gefolgen fan de technologyske ûntwikkelingen / automatisearring foar de wurkgelegenheid te beheinen 	1 1
18	D	

Tekst 2 Maatskiplik better te plak troch mear ûnderwiis?

- 19 **B**
- 20 **A**
- 21 **maximumscore 2**
De kern van een goed antwoord is:
  - it útbrekken fan sosjale opstannen/sosjale ûnrêst, en
  - it al mar wer testen fan bern as se noch hiel jong binne
- 22 **maximumscore 1**
De kern van een goed antwoord is:
In persoan belânet op it plak / fertsjinnet in plak dat past by syn talinten, fertsjinsten en prestaasjes.
of
Yn in meritokratyske maatskippij belânet in persoan op / fertsjinnet in persoan in plak troch talinten, fertsjinsten en prestaasjes.

Vraag	Antwoord	Scores
23 maximumscore 3	Drie van de volgende: <ul style="list-style-type: none"> – Jonge bern/beukers moatte hieltyd mear leare (r. 56-57) / krije (al) ekstra ûnderwiis. (r. 71-73) – De learprestaasjes wurde folge/fêstlein. (r. 59-61) – Bern/beukers wurde (oanhâldend) test. (r. 59, 74-75) – Skoallen wurde ôfrekkene op de learprestaasjes. (r. 63-65, 75-76) – Lesprogramma's moatte op papier (om strukturearre wurkje te kinnen). (r. 61-63) <p>per goed antwoord</p>	1
24 B		
25 maximumscore 2	De kern van een goed antwoord is: <ul style="list-style-type: none"> • Hieltyd mear minsken krije in (goede) maatskiplike posysje / in baan op grûn fan harren talinten en prestaasjes. <p>of</p> <p>De rol fan / druk op prestaasjes wurdt stadichoan grutter</p> <ul style="list-style-type: none"> • Minsken dy't der net yn slagje om yn dy ûntjouwing mei te kommen / sokke posysjes te berikken 	1 1
	<i>Opmerking</i> <i>Het eerste antwoordelement alleen goed rekenen als duidelijk wordt dat het gaat om een toename.</i>	
26 maximumscore 1	“Elkenien dy't mei beukers wurket, wit dêrfan mei te praten.” (r. 57-58)	
27 maximumscore 1	De kern van een goed antwoord is: Heechoplaten komme telâne yn funksjes foar legeroplaten omdat der in oerskot fan heechoplaten is foar passende funksjes. (r. 108-116) of Heechoplaten pikke de banen fan leechoplaten yn. (r. 112-116)	
28 maximumscore 1	De kern van een goed antwoord is: De (oarspronklike) betsjutting fan it wurd 'heech' is feroare. of Hy relativearret de (oarspronklike) betsjutting fan it wurd 'heech'.	
29 C		

Vraag	Antwoord	Scores
30	maximumscore 1 De kern van een goed antwoord is: Der wurdt tefolle oanbean op itselde nivo oan alle learlingen. (r. 177-179) of Learlingen moatte allegearre itselde leare.	
31	maximumscore 2 De kern van een goed antwoord is: <ul style="list-style-type: none"> Politike belangen: belangen fan politisy dy't yn it foarste plak foar langere tiid bekend bliuwe wolle fanwegen harren ûnderwiispolityk Ekonomyske/finansjele belangen: belangen fan minsken dy't oan ûnderwiisferoaring en -fernijing fertsjinje 	1 1
32	B	
33	C	
34	maximumscore 2 De kern van een goed antwoord is: <ul style="list-style-type: none"> de opfetting dat ûnderwiis mear rekken hâldt mei / better oanslút op / oanpast is oan de ferskillen tusken learlingen de opfetting dat net alle learlingen itselde ûnderwiis krije moatte it ferkoartsjen fan de doer fan it ûnderwiis foar praktysk ynstelde learlingen 	1 1
35	A	
36	D	

5 Inzenden scores

Verwerk de scores van alle kandidaten per examinator in het programma WOLF.
Zend de gegevens uiterlijk op 2 juni naar Cito.

De normering in het tweede tijdvak wordt mede gebaseerd op door kandidaten behaalde scores. Als het tweede tijdvak op uw school wordt afgenomen, zend dan ook van uw tweede-tijdvak-kandidaten de deelscores in met behulp van het programma WOLF.

6 Bronvermeldingen

tekst 1   naar: Jonathan Witteman, de Volkskrant, 22 februari 2014
tekst 2   naar: Pier Bergsma, De moanne 12 nr. 6, november 2013